

Сәнгерү ялавә

1944 ىулхи майын 5-мөшөнчен пурхаты

Муркаш район хасаче

43 (7683) №

*

Шамат кун, 2009 ىулхи майын (су) 30-мөшө

*

Хаке иреклө

Строительство

Июнен 1-мөшө – Аласене хүтэлемелли пётем тэнчери кун

Çуртсем җәнелессө

Су күнөсем сыйсен ялта мәлатук-пача сасси уйрэмх килешүлгө яна-рат. Урхла майе тө ىук. Ҫуллен патта ҹамасан, кирпич хумасан сурт-йер кивелет. Акә, «Чаваш Республикин територийөнче вырнашын нумай хваттерлө ҹуртсene төпрен юсасси» программын пурнасласан пирен районта сажал мар ёс тумалла. Пётемпе районана ҹак төллөвне 11159755 тенкө уйарса пана.

Ҫуртсene төпрен юсама тивечлө организасисене сүйләса илес төллөвне конкурс ирттернө. Кун пирки район-хацатра пёлтернече. Хале вёсем ёсе тытәнчес ёнтэ. «Моргаушская» МСО строителесем Муркаши Ленин урамынчи 32-мөш ҹурта, Мән Сентерти Новая урамы 32-мөш ҹурта юсамалла. Ҫуртсene төррингене сёнет-мелле, инженери системисене уләштармалла.

Н. ГРИГОРЬЕВА.
Сан ўкерчекре: ҹурт тэрри җен-лет.
В. Шапошников сан ўкерчекре.

Агломераци ыйтавесемпе

Халах пурнасне лайхлатма пулаш

Хасатан малараҳри ном-реңене Шупашкар агло-мерации туса хуравсипе паллаштарнайчче. Асилтеппөр, агломераци вәл-интенсивлә производство тата культура ҹыханавесемпе пёрлешсе тархан тархасен хут-ләх. Ҫакна паллартмалла, Шупашкар хулине страте-гилле аталаңтарассипе ёслекен Канаш ўйреклене. Үнән иртнә лараңе район администрациинен экономика пайен пүсләхэ Э.И. Симакова хутшанна. Үнта Шупашкар – Җене Шупашкар – Сентеррәрри районе – Муркаш районе – Ҫерпү районе – Шупашкар районе агломераци аталаңавне шута илсе «Шупашкар ху-лин 2020 ىулчехи страте-гилле аталаңаве» про-ект документине пахса тухса хак пана. Эльвира Иосифовна ҹакна пал-ләртре. Ларура Шупашкар агломерацийн атала-навеен проектне халахла-массаллан пахса сүтсөн яев-маллине паллартнә. Ха-сатра та агломерации ҹыханавеен ыйтусемпе ятарлә ярәм пулә. Ана усна май вара Эльвира Иосифовнаран ҹак ыйтус-сine хуравлама ыйт-рәм:

– Эльвира Иосифовна, кирек мөнле җенәләхе пур-

наса көртичен ҹав улш-навн лайх тата япах ен-сene паллартассө. Шупашкар агломерации туса хуни мөн парать унта көр-кенсөн?

– Чи малтан ҹака нумай ышлә тата дифференциллә ёс вырәнне туса хума, ҹака инвесторсен ышыне ўстреме мөн парать. Мәншэн тесен инвестор кирлә ҝвалифика-циллә специалист шыраса нумай тақакланмаст. Паян Рафсейре тө, пётем тэнчери пек, этом факторе пёрремеш вырәнна тухаты. Ҫака вара пётемешле экономикана ат-ланна май парать.

Агломераци туса хунипе туса каларнә продукциө вы-настарма та ҹамалтарах пул-лат. Төрлө пулашу параси-ре тө ҹакна паллартмалла. Вәл е ку пулашва паракан компанисем потребительсен ышыне кура ўйреклесе пыма пултарассө хайсан ёсне.

Ҫаван пекех агломераци инфраструктура төләшненче тө нумай ყысак калашлаш проектсene пурнасса көртме-пулашат. Үнән төрлө ырән енә ҹак: ყысак центрла юна-шар пулни ёс, вәрентү, сути-лү, культура тата ытти ен-еңе ус-күрмә ытларах май-сем пулассө. Агломерация ўйреклени экономикана ҹир-плетме, халах пурнасне лайхлатма май парать. Пётемешле каласан, агломерацийн агро-промышленность комплекс-че туса илекен продукциө пётем республике тивеч-

ытларах пулассө, професси төләшненче пурнасра хамар вырәнна тумпа та.

– Агломерация көрекен муниципалитеттеги агломерацийн мөн енәпе пёлтерешлә шутланассө?

– Шупашкар, Муркаш, Сентеррәрри тата Ҫерпү районе сенче агропромышлен-ность комплексе төп от-раслы шутланат. Агломера-ци территориин көрекенсөн-че ял ҳүснәләх продукциөнен ытларах районенче туса илессө.

Шупашкар агломерациин-ке көрекен районенчен Шупашкар районе, төслөхрен, ял ҳүснәләх продукциөнен 45 процентне ҹак районана илессө.

Ҫаван ытларах пайне – 47 процентне туса илекен ашан 45 процентне ҹак районана илессө.

Ҫаван пекех агломераци инфраструктура төләшненче тө нумай ყысак калашлаш проектсene пурнасса көртме-пулашат. Үнән төрлө ырән енә ҹак: ყысак центрла юна-шар пулни ёс, вәрентү, сути-лү, культура тата ытти ен-еңе ус-күрмә ытларах май-сем пулассө. Агломерация ўйреклени экономикана ҹир-плетме, халах пурнасне лайхлатма май парать.

Пётемешле каласан, агломерацийн агро-промышленность комплекс-че туса илекен продукциө пётем республике тивеч-

терме ситет.

Агломерация көрекен тер-риторисенчен вара туса илекен промышленность про-дукциөн 86 процентте Шупашкарпа. Ҫене Шупашкарта туса каларассө. Шупашкар, Муркаш, Сентеррәрри, Ҫерпү районенчене агломера-цинене туса каларакан про-мышленность продукциөн 4

процентне туса каларассө пулин та, вёсечни про-

мышленность предприятий-еңеем районен социал-экonomика аталаңавеене ы-сык пёлтерешлә. Ҫынсем ёс вырәнне пулассө.

– Шупашкар агломера-цийнен демографии лару-тәрәв пирки мөн паллартнә пулләттәр?

– Шупашкар агломерациин-ке көрекен территорини халах ышшө 2007 ىулта 739,8 ыннан ыншынчан 12 проценчө вара – Муркаш районенче. Инвестици проекчесене пур-наса көртнә май вёсэн ышшө Ҫерпүе Шупашкар районе-ненче тө үсмелле.

Рафсейре туса каларакан хамлан ытларах пайне – 80

процентте Ҫаван Республи-кинде сүттөртсөн илессө. Ку-енәп Ҫерпү районе пал-ләттәр.

Пётемешле каласан, агломерацийн агро-промышленность комплекс-че туса илекен продукциө пётем республике тивеч-

и каласан.

Л.ПАВЛОВА

калаңа.

Аласене мөнрен е камран хүтэлемелле?

Июнен 1-мөшө аласен уяве пулнине аслисем ҹес мар, уяв хүсисем та аванах пёлессө. Аң-ча мөнрен хүтэлемелле-ха аласене? Е камран? Ҫак ыйтту ҹине кашнин хайен хураве пур. Эпир вара районти вәрентү, ҹамрәксен политики тата физкультура спорту пайен спе-циалисчэн И.С. ҚАБУРКИНАН шуҳашне пёлес-теремэр.

– Ҫак уяв пурри, паллах, питे лайх. Аңчах вайл аласене хүтэлемелли кун ҹес мар, чанинхе тө вёсэн саваннасай үяве пултарччө. Аласене хүтэлемеси, вёсемшэн тархасси, вёсэн пулшас-си, тимлөхпе юрату парнеллеси – ашш-амашен кашни кунхи тивбө. Аңчах нумай чух ачисене хай-сен ашш-амашене хүтэлеме тивет. Кунта вара пёр кун пите сахал.

Районта паян 90 ытла ҹемье ыявайр лару-тары. Ҫак һаңсар ҹемьесенче ашш-амашен ҹашшипе юратаве таван пеккимшэн ҹукла перх. Эрх ёссе ачисен ҹинчен тө мансах каяссе вэт-ха вёсем. Қаçал та акә 3 ҹемье ыявайр ашш-амашен прависе-не чакарма тивр. Комисси ёна түрлөнне вайхат паче, – районта ыявайр лару-тараوا лекнә аласен сахал маррине пёлтерчө Ираида Семеновна.

Ачисене суратнә чух ҹакнашкаплесим мөн пир-ки шутлаш-ши? Акә пёр хәрарәм – икә ача амаш-е – эрх ёссе икә эрне таран сухалса сүрнө. Ачисем вара (пёри пүсламаш кла-спа-верен, тетри садике сүрт) күршёсем пайхал-нине пурайнан. Хайен ачисен ҹинчен пёр шухаш та ҹук эрх көлөнчине параннан хәрарәмн. Пёлекки: «Анне кунашкан ёссен пире аласен ҹур-теле илсе каяссе ёнтэ», – тесе ҹавна түйсах пай-шарханка калат ёнтэ. Ача садне сүрекен ача са-махесем ҹаксем. Пурнас вәрентнисем.

Ҫапла вара ашш-амаше ёнчен хүтгөх туйман-нисене районти хүтлөх пайе урлә пулшама тар-ашас. Кашни сулах ҹипуца тивестере-сө. Муркашри төп больница-ра реабилитаци палатиче ҹакнашкан аласен хавшанә ывлаж-хөснене ҹир-плетме пуллаш-ши. Ятарлә комисси һаңсар ҹемьесене төрслесек тарать. Аңчах та ҹакна ҹанлан-ман ашш-амаш-е паян нумай. Ҫапла вара ҹут-чөнчене килнә аласене хайене пурнас парнел-лекенсөнчене хүтэлемелле пулса тухаты. Пёр кун мар, кашни кун.

Н. НИКОЛАЕВА.

Райадминистраие

Хастар ёшшөн – Хисеп грамоти

Район администрациин культура тата архив ёс-сен пайе, вәрентү, ҹамрәксен политики тата физкультура спорту пайе, халах вәрентөвөн ёчен-есене районти профсоюз орга-низацийн канаше, Муркаш район суче, Мән Сентерри райо-ко-канаше, Муркашри 37-мөш номерлә пушар часе ыйтнисене тивестерсө, район администрациин пүсләхэн 2009 ىулхи майен 4-мөшеничи 261-мөш номерлә ышшанаве ҹаксено район администрациин Хисеп грамоти-ке наградалама ы-шаннай:

1. Потребительсен кооперацийнене нумай ҹул хуши та-рашса ёсленеш-ши:

– Галина Демьяновна БАРХАТОВАНА, Мән Сентерри рай-пован председателен кадрсем ёнепе ёслекен ҹүмне.

– Валентина Ивановна ВОЛКОВАНА, Мән Сентерри рай-пован экономисте.

– Римма Аркадьевна ЯКОВЛЕВАНА, Мән Сентерри рай-пован обществалла атапланан енәпе ёслекен бухгалтерне.

2. Оперативлә служба ёш-хөлөнчө ҹитенүсем туншаш-тан:

– Сергей Геннадьевич МИХАЙЛОВА, Муркашри 37-мөш номерлә пушар часең караул пүсләхн.

3. ҹитенүсем туншаш-тан нумай ҹул хуши тарашса ёсленеш-ши:

– Эдуард Геннадьевич ВОЛКОВА, Муркаш район сучен судийне.

4. ҹитенекен ѡрва воспитани парас тата вәрентес ёсре ҹитенүсем туншаш-тан, нумай ҹул хуши тарашса вайхун-шаш:

– Вероника Никитична АКЧУРИНАНА, «Тюльпан» ача сачен заведующине.

Саламлатпär

Анаткас Апас яләнчө пурнанан юратнә мә-шәра, аннене, асаннене, кукамая, хунямана – Валентина Николаевна КИРИЛЛОВАНА май-ан 27-мөшениче 70 ҹул тултарнә ятла чун-чёре-рен саламлатпär. Канлә ватлых, ҹиреп ҹывлых, нумай ҹул хуши пурнана сунатлай.

Саламлаканесем: мاشәр, 2 ывлай, 4 хөрө, кине, 12 мәнүк.